

СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В БЪЛГАРИЯ

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

Български център за нестопанско право

София, ул. “Добруджа” 6

(+359 2) 9 888 166; 9 816 617

www.bcnl.org

2004

Каква е същността на последните изменения в нормативните актове, регулиращи предоставянето на социални услуги?

Последните изменения в Закона за социално подпомагане бяха обнародвани в ДВ бр.120 от 29.12.2002 г. и са в сила от 01.01.2003 г. Правилникът за прилагане на Закона за социално подпомагане също бе изменен в съответствие с новите моменти в закона и бе обнародван в ДВ бр.40 от 29.04.2003 г. Промените в тези нормативни актове очертаха новата философия на държавната политика в областта на социалните услуги, като поставиха основите на тяхната децентрализация и деинституционализация. За да се гарантира качество на предоставяните социални услуги за първи път се въведоха критерии и стандарти за социални услуги, а по отношение на доставчиците на социални услуги е налице изискването те да бъдат вписани в регистър към АСП.

Какво означава „децентрализация“ в областта на социалните услуги?

„Децентрализация“ означава, че държавата делегира права за извършване на социални услуги на трети лица – представители на нестопанския сектор и на бизнеса. По принцип предоставянето на социални услуги е дейност в правомощията на държавата, но държавата като публичен субект, натоварен с множество функции не би могла да предоставя качествени социални услуги, ако запази изцяло тази дейност в рамките на правомощията си. Това налага при определени условия да се възлага осъществяването на социални услуги на трети лица, които имат необходимия опит, както и да се делегират правомощия и да се предоставят финанси на органите на местната власт – общините, с оглед формиране на регионална политика за предоставяне на социални услуги.

Що е “социално подпомагане”?

Социалното подпомагане се изразява в предоставянето на социални помощи и социални услуги.

Какво е законовото съдържание на понятието „социална услуга“ според българското законодателство?

Социалните услуги се определят като дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот и се извършват в специализирани институции и в общността. Законовото определение за „социални услуги“ разглежда социалните услуги като дейности, насочени към подкрепа на подпомаганите лица за водене на пълноценно съществуване и за социално включване в обществото. Социалната интеграция на лицата се явява съществен елемент на понятието „социална услуга“, която следва да бъде разработена и предоставена по начин, гарантиращ на лицето водене на самостоятелен начин на живот, а не поставяне на лицето в зависимост от услугата, съответно от институцията.

***Какви видове социални услуги съществуват според
българското законодателство?***

Съгласно чл.36 от ППЗСП, социалните услуги са обособени в две големи групи социални услуги, в зависимост от средата, в която се предоставят услугите: социални услуги, които се предоставят в общността и социални услуги, които се предоставят в специализирани институции. Важно е да се знае, че социални услуги в специализираните институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността.

***Какво се разбира под „социални услуги,
предоставяни в общността“?***

Социални услуги, предоставяни в общността са услуги, предоставяни в семейна среда или в среда, близка до семейната.

Социалните услуги, които се предоставят в общността са: личен асистент; социален асистент; домашен помощник; домашен социален патронаж; дневен център; център за социална рехабилитация и интеграция; център за временно настаняване; приемна грижа; кризисен център; център за настаняване от семеен тип; защитени жилища; обществени трапезарии.

***Кои са специализираните институции за предоставяне
на социални услуги?***

Специализираните институции за предоставяне на социални услуги са: домове за деца или младежи с увреждания; домове за възрастни хора с увреждания; социално учебно-професионални заведения; домове за стари хора; приюти; домове за временно настаняване.

***Изчерпателно ли е изброяването на видовете социални услуги
в чл. 36 от ППЗСП?***

Изброяването не е изчерпателно. Предвидена е възможност при необходимост и съобразно потребностите на населението на всяка община да се разкриват и други видове социални услуги. Следователно местните потребности на населението е основен водещ критерий при разкриването на нови видове алтернативни социални услуги.

***Кои са държавните органи, които имат правомощия
в областта на социалните услуги?***

Министерският съвет определя държавната политика в областта на социалното подпомагане.

Министърът на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика в областта на социалното подпомагане.

За изпълнение на държавната политика в областта на социалното подпомагане се създава АСП към министъра на труда и социалната политика. Териториалните поделения на АСП са регионалните дирекции за социално подпомагане в областните административни центрове и дирекции „Социално подпомагане“ на територията на всяка община. Към изпълнителния директор на АСП се създава инспекторат.

Специализираният контрол по законосъобразното прилагане на нормативните актове в областта на социалното подпомагане в териториалните поделения на АСП и в специализираните институции за социални услуги и социалните услуги, предоставяни в общността, както и по спазването на критериите и стандартите за извършване на социални услуги се извършва от инспектората.

Кой може да бъде доставчик на социални услуги?

Съгласно ЗСП социални услуги се извършват от държавата, от общините, от физически лица, регистрирани по ТЗ и от юридически лица.

Какви са специфичните изисквания към доставчиците на социални услуги?

Доставчиците на социални услуги, които са частноправни субекти, а именно: физически лица, регистрирани по ТЗ и юридическите лица, включително ЮЛНЦ могат да предоставят социални услуги само след вписване в регистъра към АСП. Когато се предоставят социални услуги за деца до 18 годишна възраст, същите доставчици могат да предоставят такива услуги след издаване на лиценз от ДАЗД по реда на ЗЗД и вписване в регистъра към АСП.

Могат ли ЮЛНЦ да извършват социални услуги?

ЮЛНЦ, създадени по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, независимо дали са в обществена или в частна полза могат да извършват социални услуги както всяко друго юридическо лице, при спазване на законовите изисквания.

Какви са предимствата на ЮЛНЦ като доставчици на социални услуги?

ЮЛНЦ притежават следните доказани преимущества в сравнение с останалите доставчици на социални услуги: (1) по-голяма ефикасност, отчасти благодарение на използването на доброволчески труд, отчасти поради по-гъвкавата административна структура в сравнение с държавните и общински органи, и отчасти поради съществуващата естествената връзка между дейностите в социалната сфера и идеалните цели на тези организации, в резултат на което извършваните услуги са с по-високо качество и с по-ниска цена, и (2) по-доброто осъзнаване на местните социални нужди.

***Съществуват ли облекчения за ЮЛНЦ
като доставчици на социални услуги?***

Не. ЮЛНЦ са равнопоставени доставчици на социални услуги, наред с другите юридически лица и физическите лица, регистрирани по ТЗ, държавата и общините. Действащото законодателство не предвижда запазване на определени дейности в областта на социалните услуги за отделни доставчици, например държавата, общините или ЮЛНЦ. Всеки от доставчиците може да предоставя всички видове социални услуги.

***Има ли място за партньорство между отделните доставчици
при предоставянето на социални услуги?***

Необходимостта от партньорство между отделните доставчици на социални услуги при тяхното предоставяне е естествен резултат от децентрализацията на социалните услуги. Съгласно действащото законодателство, социални услуги могат да се предоставят *при съвместно участие* въз основа на договор между държавата, общините, физическите лица, регистрирани по ТЗ и юридическите лица. Съвместното участие може да намери израз както в предоставяне на финанси или материална база от страна на държавата, респективно общината, а самата дейност да бъде осъществявана от другия доставчик на социалната услуга, така и е възможно да се разпределят задълженията между страните като партньори в самата доставка на социалната услуга.

***Кои са потенциалните партньори на ЮЛНЦ, доставчици на
социални услуги при осъществяване на тяхната дейност?***

Представителите на местната власт (общините) са основните потенциални партньори на ЮЛНЦ, осъществяващи дейност по предоставяне на социални услуги, както и други юридически и физически лица, доставчици на социални услуги за конкретната територия. Възможно е разбира се и партньорство между ЮЛНЦ, извършващи социални услуги и МТСП като орган с основни функции в областта на социалното подпомагане. Едно такова сътрудничество би могло да касае разработването и изпълнението на отделни социални програми, но определено потенциалната връзка между ЮЛНЦ – доставчици на социални услуги и местна община има по-голям ресурс за развитие.

***Какви форми може да придобие участието на държавата/
общината при партньорство в областта на социалните услуги?***

Участието на държавата/общината може да намери израз в предоставяне на финансови средства, предоставяне на имущество или изграждане на инфраструктура за осъществяване на дейността.

**Какво имущество може да бъде предмет на договаряне
между общината и доставчици на социални услуги?**

Само имущество „частна“ общинска собственост може да бъде предмет на договаряне между общината и други доставчици на социални услуги – физически лица, регистрирани по ТЗ, юридически лица, включително ЮЛНЦ.

Условията за ползване на общинските имоти и движими вещи, частна общинска собственост се детайлизират в специална наредба, приета от съответния Общински съвет.

Възможно е общината да отдаде под наем недвижим имот, частна общинска собственост или части от него на доставчик на социални услуги. Общият ред за отдаване под наем на недвижими имоти или части от тях – частна общинска собственост е чрез провеждането на търг или конкурс при условия и по ред, определени в специалната наредба на Общинския съвет. ЗОС предвижда възможност да се отдават под наем обекти без търг или конкурс за здравни, образователни и други хуманитарни дейности за социално задоволяване на съответните нужди на населението. Това става с решение на Общинския съвет, в което се определя и наемната цена. Максималният срок на договора според закона може да бъде до 3 години, освен ако Общинският съвет не реши друго. Обектите не могат да се пренаемат, да се преотстъпват за ползване, да се ползват съвместно по договор с трети лица, както и да се използват за стопанска и производствена дейност, освен ако такава не им е предназначението. Както става ясно, в ЗОС и Правилника за неговото приложение не се предвижда облекчен режим за отдаване на обекти под наем на ЮЛНЦ. Обосноваването на правната възможност да се отдаде имот без търг или конкурс произтича от характера на дейността, която ще се извършва и нейната социална насоченост. На практика, всеки доставчик на социални услуги (търговец, търговско дружество или ЮЛНЦ), който извършва една хуманитарна дейност за социално задоволяване на нужди на населението и е в състояние да убеди Общинския съвет в значимостта на тази дейност, може да се яви като наемател на недвижим имот, частна общинска собственост, отдаден му под наем без търг или конкурс по решение на Общинския съвет.

Възможно е общината да извърши продажба на недвижим имот – частна общинска собственост. Продажбата се извършва с решение на Общинския съвет или със заповед на кмета след проведен търг или конкурс при условия и по ред, определени с наредба на Общинския съвет. В хипотезата на продажба на недвижим имот-частна общинска собственост, потенциалният доставчик на социални услуги може да се яви като купувач и да участва в търга или конкурса на общо основание заедно с другите кандидати. Не са предвидени преференции или облекчения за физически или юридически лица, осъществяващи дейности в социалната сфера, както и принципно за ЮЛНЦ. Право на собственост върху имоти, частна общинска собственост, може да се прехвърли безвъзмездно по решение на Общинския съвет само на юридически лица на бюджетна издръжка. Доставчиците на социални услуги- физически лица, регистрирани по търговския закон и юридически лица по смисъла на чл.18 от ЗСП, не влизат в кръга на тези юридически лица.

Възможно е общината да учреди право на ползване върху имот, частна общинска собственост. Съгласно ЗОС, право на ползване върху недвижим имот, частна общинска собственост, се учредява по решение на Общинския съвет след проведен търг или конкурс, при условия и по ред, определени с наредба на Общинския съвет със срок до 10 години със заповед на кмета на общината. В наредбата на

Общинския съвет се определя в кои случаи правото на ползване се учредява със заповед на кмета на общината без решение на Общинския съвет. С решението на Общинския съвет, съответно със заповедта на кмета се определя начинът на учредяване на правото на ползване – възмездно или безвъзмездно. Когато правото на ползване се учредява възмездно, в решението, съответно заповедта на кмета се посочва и цената.

Видно от уредбата, възможно е в наредбата, която се приема от Общинския съвет, да се предвидят случаи, в които с оглед подпомагане на дейност със социална насоченост и ефект да се учредява право на ползване, включително безвъзмездно, на доставчици на социални услуги. *Това обаче е само една правна възможност, която зависи от добрата воля на Общинския съвет.* За да бъде тази правна възможност реализирана, се изисква наличие на предхождащо сътрудничество между доставчиците на социални услуги и местната власт, в резултат на което в наредбата за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество тези въпроси да бъдат регламентирани. Няма пречка в тази наредба, която се приема от Общинския съвет да бъдат предвидени и някои облекчения за доставчици на социални услуги- ЮЛНЦ.

Има ли възможности ЮЛНЦ, доставчици на социални услуги, да ползват имущество – държавна собственост, при предоставяне на социални услуги?

Имоти частна държавна собственост се отдават под наем от съответния областен управител или ръководител на ведомство чрез търг или конкурс при условия и по ред, определени от Министерски съвет. Въз основа на резултатите от търга или конкурса се сключва договор за наем. В ЗДС е предвидена възможност имоти, частна държавна собственост да се отдават под наем без търг или конкурс за здравни, образователни и хуманитарни дейности за социално задоволяване на съответните нужди на населението от областния управител или ръководителя на ведомството по ред и цени, определени от Министерски съвет. Наетите помещения не могат да се пренаемат или да се ползват съвместно с трети лица. Срокът за наемане на помещенията не може да бъде по-дълъг от три години, освен със съгласието на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Аналогично на разгледаната вече възможност за отдаване на имущество, частна общинска собственост и при отдаването под наем на обекти частна държавна собственост не се предвижда облекчен режим за сключване на договори за наем с ЮЛНЦ. Обосноваването на правната възможност да се отдаде имот частна държавна собственост без търг или конкурс произтича от характера на дейността, която ще се извършва и нейната социална насоченост. На практика, всеки доставчик на социални услуги (търговец, търговско дружество или ЮЛНЦ), който извършва една хуманитарна дейност за социално задоволяване на нужди на населението може да бъде потенциален наемател.

Кои са източниците на финансиране, които могат да използват доставчиците на социални услуги?

1. Доставчиците на социални услуги, вписани в регистъра към АСП могат да кандидатстват за получаване на финансови средства за извършване на социални услуги от републиканския бюджет и от общинските бюджети. На практика кандидатстването

за средства от републиканския и общинските бюджети се осъществява по процедурата, установена за провеждане на конкурсите.

2. Доставчиците на социални услуги могат да финансират дейностите си от приходи от такси за социални услуги.

3. Всеки доставчик, който е вписан в регистъра към АСП може да кандидатства за средства от фонд „Социално подпомагане“ след защита на проект.

Какви са възможностите общините да предоставят средства за финансиране на социални услуги?

Въз основа на изготвена общинска стратегия за развитие на социални услуги, общините могат да заложат в бюджетите си определени средства за извършването на тези социални услуги. Няма пречки тези средства по реда на конкурсите да се предоставят на други доставчици на социални услуги за финансиране на конкретните социални услуги.

Освен чрез средства предварително заложен в бюджета, общината е в състояние да осигури финансиране и чрез така наречените бюджетни кредити за определени дейности и цели, а именно за здравни, социални и пр. дейности. „Бюджетният кредит“ по смисъла на ЗОБ, представлява средства, гласувани в рамките на общинския бюджет, определящи размера на даден разход. Следователно, за да бъде предоставен такъв кредит, е необходимо Общинският съвет да вземе изрично решение за предоставянето му и да определи конкретния размер. Този кредит следва да бъде използван за осъществяване на определени здравни или социални дейности, с оглед на съответната политика и стратегия на общината. Процедурата за кандидатстването за такива кредити и критериите за тяхното предоставяне не са развити в ЗОБ. По аргумент от разпоредбата на чл.18 ал.8 от ЗСП, съгласно която всички дейности в областта на социалните услуги се предоставят чрез конкурс, може да се направи извод, че и средства от бюджетни кредити на общината следва да се разпределят между доставчици на социални услуги чрез конкурс. Възможно е с оглед постигане на максимално ефективни резултати за конкретната община, в съответното решение, Общинският съвет да определи критериите за подбор на лица, на които ще се предоставят средствата от кредита.

Как се определят таксите, които потребителите заплащат за ползваните социални услуги?

Таксите за социални услуги, финансирани от републиканския бюджет се заплащат по тарифа, утвърдена от Министерски съвет, таксите за социални услуги, финансирани от общинския бюджет се заплащат по Закона за местните данъци и такси. Заплащането на социални услуги, предоставяни от физически лица, регистрирани по ТЗ или юридически лица, включително ЮЛНЦ, се извършва по договаряне.

Как се предоставят социалните услуги?

Социалните услуги се основават на социална работа и са насочени към подкрепа на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневни дейности и социално включване. Социалните услуги се предоставят съобразно желанието и личния избор на лицата.

Как следва да процедират лицата, желаещи да ползват социални услуги?

Лицата, които желаят да ползват социални услуги подават писмена молба по настоящия си адрес съответно до директора на дирекция „Социално подпомагане“ за социални услуги, които са държавна дейност, до кмета на общината за социални услуги, които са общинска дейност или до органа на управление, когато доставчикът на социални услуги е физическо лице, регистрирано по ТЗ или юридическо лице, включително ЮЛНЦ. Към молбата се прилагат копие от документ за самоличност, копие от личен амбулаторен картон, ако има такъв, копие от решение на лекарска комисия, ТЕЛК, РЕЛКК, НЕЛК, ЦЕЛКК, ако има такова. Органът, до който е отправена молбата, след като разгледа приложените документи, извършва социална оценка на потребностите на лицето от услуги, като оценката се отразява в доклад приложение.

Какви са задълженията на доставчиците в процеса на договаряне с потребителите на социални услуги?

Доставчикът на социални услуги е длъжен да представи на потенциалните потребители проект на договор за предоставяне на съответната социална услуга и писмена информация относно същността на самата социална услуга; опита на доставчика в предоставянето на социални услуги и квалификацията на персонала; условията и правилата за ползване на услугата; процедурата за подаване на жалби.

Кога се изготвя индивидуален план за предоставяне на услугите?

Доставчиците на социални услуги в специализирани институции и доставчиците на дългосрочно предоставяни социални услуги в общността изготвят индивидуален план за предоставяне на съответните социални услуги след оценка на нуждите на всеки потребител и формулиране на целите, които трябва да бъдат постигнати. В индивидуалния план на потребителя на социални услуги в специализираните институции се включват мерки за извеждане на лицата от институциите и за социално включване. Доставчиците на социални услуги оценяват изпълнението на индивидуалния план на всеки шест месеца и при необходимост го актуализират.

Има ли възможност за обществен контрол по отношение на социалните услуги?

За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане, включително предоставяне на социални услуги към съответната

община, с решение на Общинския съвет се създава Обществен съвет, който се състои най-малко от трима, но не повече от девет души. В състава му се включват представители на институции и физически лица, регистрирани по ТЗ и на юридически лица, включително на ЮЛНЦ, които имат отношение към дейностите по социалното подпомагане.

С цел защита на интересите на потребителите на социални услуги и упражняване на обществен контрол, могат да се създават и съвети на потребителите на социални услуги, на техните настойници и попечители.

Какви са функциите на Обществения съвет?

Общественият съвет съдейства за провеждане на политиката по социално подпомагане в общината; обсъжда регионални стратегии, програми и проекти, свързани със социалното подпомагане; съдейства за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги на физическите лица, регистрирани по ТЗ и на юридическите лица; осъществява контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти; дава становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината. Обществените съвети имат право да изискват и да получават информация от дирекциите „Социално подпомагане“ за дейността по социалното подпомагане. При установяване на пропуски и при сигнали за нарушения при осъществяване на дейностите по социалното подпомагане, Обществените съвети уведомяват писмено председателя на Общинския съвет и инспектората към АСП.

Какви са функциите на съветите на потребители на социални услуги, на техните настойници или попечители?

Тези съвети имат съвещателни функции при осъществяване на дейностите по предоставяне на социални услуги и следят за качеството им. При констатирани нарушения имат право да уведомят писмено инспектората към АСП.

Кога се организира конкурс от общината за възлагане на управлението на специализирана институция и/или предоставянето на социална услуга/-и?

Кметовете на общини могат да възлагат чрез конкурс извършването на социални услуги, които са общинска или държавна дейност. Според ЗСП всички дейности – държавни или общински – в областта на социалните услуги се възлагат чрез конкурс или по договаряне при единствен кандидат. На практика винаги ще трябва да бъде проведен конкурс, за да се установи, че има един кандидат и ако той отговаря на изискванията, може да се премине към прякото договаряне с него.

Конкурсната процедура следва определена схема, подробно регламентирана в ППЗСП. Трябва да се подчертае, че това не е процедура по Закона за обществените поръчки. Независимо от сходството в някои от конкретните технически детайли по организирането на двата вида конкурси, процедурата по ЗСП е значително по-облекчена и по-малко тромава.

Публични ли са конкурсите?

Организирането и провеждането на конкурсите по този ред следва да са публични. В ППЗСП е предвидено задължително да бъде пуснато обявление във вестниците за предстоящия конкурс, в един национален и в един местен всекидневник, най-малко 45 дни преди провеждането на конкурса.

В конкурса могат да участват всички кандидати, които отговарят на предварително обявените условия.

Какви са изискванията към кандидатите и условията за участие?

Процедурата започва с откриването на конкурса със заповед на кмета на общината. Заповедта следва да очертае основните стъпки за последващото организиране на конкурса. В нея се уточняват и условията за участие и кандидатстване. Трябва да се подчертае, че в ЗСП и ППЗСП са посочени минималните изисквания за законното организиране и провеждане на подобни конкурси, но всяка община може допълнително да детайлизира изискванията към кандидатите.

Във всички случаи, в конкурсите могат да участват само доставчици, които са вписани в регистъра на АСП. С оглед на критериите за оценка, посочени в самия ППЗСП, минималното съдържание на изисквания към кандидатите ще бъдат: наличие на определен опит в сферата на социалните услуги; наличие на определен човешки и финансов капацитет; представяне на програма за развитие на социалните услуги и др.

Какви са критериите за оценка на кандидатите?

Още в обявлението за конкурса трябва да бъдат уточнени „начинът и методологията на оценяване“ на кандидатите. Минималните критерии, с които трябва да се съобрази оценката, са посочени в ППЗСП и те са:

1. съответствие на кандидата на предварително обявените условия;
2. опит на кандидата в предоставянето на социални услуги и търговска репутация;
3. работен капацитет на кандидата и квалификация на кадрите (брой на кадри, които ще могат да работят по предоставянето на социалната услуга, тяхната квалификация);
4. финансова стабилност на кандидата (финансовата устойчивост на кандидата е изключително важна с оглед гаранциите за изпълнението на договора за възлагане);
5. представена от кандидата програма за развитие на социалната услуга;
6. други изисквания, поставени в конкретния конкурс, сред които може да бъде примерно технически капацитет на кандидата (евентуално определена база; помещения и др.); това изискване също е важно с оглед на това доколко качеството на предлаганите услуги ще отговаря на съответните критерии и стандарти.

Каква е процедурата за разглеждане, оценка и класиране на предложенията?

Във хода на процедурата по провеждане на конкурса за оценката на кандидатите се съставя комисия, чиито състав се определя със заповед на кмета. В нея задължително участва представител на АСП.

След изтичане на определения срок за подаване на заявленията за участие, в 14-дневен срок от провеждане на конкурса, комисията започва да оценява кандидатите. Оценката трябва да бъде направена съобразно с предварително оповестени критерии при откриването на конкурса. Комисията съставя протокол и класира участниците в конкурса.

Кога се обявяват резултатите от класирането и могат ли да се обжалват?

В 3-дневен срок след изготвянето на протокола с класираните се кандидати, кметът издава заповед, с която определя спечелилия кандидат. Резултатите от конкурса се съобщават на участниците в него в 7-дневен срок от издаване на заповедта за обявяване на спечелилия кандидат.

Заповедта на кмета за определяне на спечелилия кандидат може да се обжалва по административен ред пред областния управител, като обжалването на заповедта не спира изпълнението ѝ.

Кога се сключва договорът със спечелилия конкурса кандидат?

Не е фиксиран срок за сключване на договора. Подходящо би било в заповедта на кмета да се определи срок за сключване на договора с оглед избягването на безпричинно забавяне от бюрократичен характер.

Договорът, който ще се сключи между кмета и спечелилия конкурса кандидат е от изключително значение във връзка с по-нататъшното изпълнение на програмата за социална услуга. Трябва да се има в предвид, че в случая общината ще се договаря като частноправен субект, а не като орган на публичната власт. Двете страни – общината и спечелилият конкурс кандидат, са равнопоставени и трябва да бъдат предвидени както права, така и задължения и за двете страни.

Какво е съдържанието на договора?

ППЗСП е поставил минимално необходимо съдържание на договора. В него на първо място трябва да се определят предмет/вид и обем на предлаганата социална услуга – те ще бъдат според обявлението за конкурса и в изпълнение на програма за развитие на социални услуги, представена от спечелилия кандидат. На практика тази програма ще бъде неразделна част от договор. На второ място в договора трябва да се посочи цена на договора, т.е. финансирането. В случай че общината не предоставя финансови средства, а например сграден фонд или движими вещи, това се посочва и детайлизира.

Важно е в договора да се уреди въпросът за плащането на таксите за предоставените социални услуги и подаването на молбите за ползването им. Трябва да бъде уточнено къде ще се подават молбите, как ще става настаняването и най-вече как ще се организира обмен на информацията за лицата, които ще ползват социалната услуга, между общината и дирекциите „Социално подпомагане“ от една страна и доставчика, от друга.

Какви са гаранциите за изпълнение на договора?

В договора задължително трябва да бъдат посочени гаранциите за неговото изпълнение.

Общината следва да има право да изисква отчет и да осъществява проверка върху начина на използване на предоставеното финансиране; да осъществява контрол за изпълнението на програмата за социални услуги и др. При неизпълнение на задълженията на доставчика на социални услуги по договора, общината ще има право да преустанови предоставянето на средствата; да изисква възстановяване на средства, както и да предяви иск срещу кандидата; да сезира АСП при нарушение на установените стандарти и критерии и др.

Спечелилият кандидат, изпълнител по договора с общината ще трябва да се задължи да предоставя социалните услуги, предмет на договора, съобразно представената от него програма за социални услуги, да предоставя социалните услуги в съответствие с установените в нормативните актове критерии и стандарти за качество; да използва отпуснатите от общината средства единствено за предоставяне на социални услуги, предмет на договора, съобразно бюджета, определен в програмата за развитие на социалните услуги, и др. Важен елемент на договора ще бъде и уреждане на въпроса за взаимните неустойки, които ще си дължат страните при неизпълнение. Това важи както за доставчика на социални услуги, така и за общината.

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ:

- **„Социално включване“** е създаването на условия и възможности в най-висока степен за участие на подпомаганите лица в обществения живот;
- **„Специализирани институции“** са домове пансионен тип, в които хората са отделени от своята домашна среда;
- **„Социални услуги“** са дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот и се извършват в специализирани институции и в общността;
- **„Социални услуги, предоставени в общността“** са услуги, предоставени в семейна среда или в близка до семейната среда;
- **„Социална работа“** е професионална дейност за подобряване взаимната адаптация на подпомаганите лица, семействата, групите и средата, в която те живеят. Тя е комплекс от подпомагащи дейности, насочени към постигане на по-добро качество на живот, достойнство и отговорност у хората на основата на индивидуалните им способности, междуличностните отношения и ресурсите на общността;
- **„Социална анкета“** е дейност по установяване наличието на условията за упражняване на правото на социално подпомагане, извършена от социални работници в Дирекция „Социално подпомагане“, която се изразява в проверки на място, в проучване на документация и събиране на информация;
- **„Доставчици на социални услуги“** са държавата и общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица;
- **„Потребители на социални услуги“** са лицата и семействата, които ползват социални услуги в общността и в специализирани институции;
- **„Личен асистент“** е лице, полагащо постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности;
- **„Социален асистент“** е лице, предоставящо комплекс от услуги, насочени към социална работа и консултации на потребителите и свързани със задоволяване на потребностите от организация на свободното време и осъществяване на контакти.
- **„Домашен помощник“** е лице, предоставящо услуги в домашни условия, насочени към поддържане на хигиената на обитаваното жилище, пазаруване и приготвяне на храна, пране и други комунално-битови дейности.
- **„Домашен социален патронаж“** е комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане; битови услуги и др.
- **„Дневен център“** е комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и рехабилитационните

потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.

- **„Център за социална рехабилитация и интеграция“** е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

- **„Център за временно настаняване“** е комплекс от социални услуги, предоставяни на бездомни лица, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца.

- **„Приемна грижа“** е отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено по реда на Закона за закрила на детето в семейство на съпрузи или при отделно лице въз основа на договор.

- **„Кризисен център“** е комплекс от социални услуги, предоставяни на лица, пострадали от насилие или жертви на трафик, и насочени към задоволяване на ежедневните им потребности и изготвяне на индивидуални програми за социална интеграция.

- **„Център за настаняване от семеен тип“** е комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой деца – не повече от 15.

- **„Защитени жилища“** са форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти.

- **„Обществени трапезарии“** са социални услуги, насочени към задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си я осигуряват сами.

- **„Дългосрочни услуги“** са услугите, предоставяни за срок над 3 месеца.

- **„Краткосрочни услуги“** са услугите, предоставяни за срок до 3 месеца.

- **„Закрила на детето“** е система от законодателни, административни и други мерки за гарантиране правата на всяко дете.

- **„Превенция“** е закрила на детето чрез съдействие, подпомагане и услуги в семейна среда с цел предотвратяване настаняването му в специализирана институция или изоставяне.

- **„Реинтеграция“** е процес на трайно връщане на детето от настаняване извън семейството по чл. 4, т. 2, 4 и 5 от ЗЗД в биологичното семейство или осиновяването му.

- **„Лица, които полагат грижи за детето“** са роднини и близки, приемно семейство или ръководител на специализирана институция, при които детето е настанено по реда на Закона за закрила на детето.